

Ільков Василь Васильович

суддя Дніпропетровського
окружного адміністративного суду,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри загальноправових
дисциплін юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД У ДОСЛІДЖЕННІ ДЖЕРЕЛ ПРАВА В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Одним з методів дослідження джерел права в адміністративному судочинстві є системний підхід (аналіз), тому що він дає змогу розглядати взаємодію кожного джерела права одне з одним, розглядати джерела права в адміністративному судочинстві як систему у взаємодії і взаємозв'язку з іншими елементами системи (джерелами права). Застосування системного підходу в контексті нашого дослідження полягає у тому, що логічним центром дослідження стають закономірності розвитку джерел права в адміністративному судочинстві у взаємозв'язку з системою права та суспільними відносинами, уявлення про джерела права в адміністративному судочинстві як про самодостатній і цілісний інститут адміністративного права.

Системний підхід як один із загальнонаукових методів пізнання дійсності отримав розповсюдження ще в радянській юридичній науці. Зацікавлення до нього виявляють В. Кузмін, Л. Тіунова, О. Черданцев та ін., оскільки такий підхід досить повно відображає взаємозв'язки явищ та предметів у суспільстві, їх взаємний вплив один на одного. Як зазначає Л. Тіунова, необхідність у цьому підході виникає у зв'язку з потребою у комплексному вдосконаленні соціальних процесів і механізмів. Виникає необхідність переходу від системних досліджень окремих феноменів правової матерії до досягнення механізмів їх взаємодії, розкриття складних процесів на основі аналізу їх структури [1, с. 69].

На думку О. Старіша, системний підхід – це розгляд складних, але цілісних за своєю сутністю об'єктів як систем, тобто сукупностей взаємодіючих елементів, спрямований на виявлення і вивчення типів зв'язків між елементами системи та зведення їх в єдину теоретичну картину. Системний підхід ґрунтується на основному положенні загальної теорії систем, відповідно до якого будь-який достатньо складний об'єкт із великою кількістю внутрішніх зв'язків прагне структуруватися, тобто розділитися на підсистеми, що порівняно слабо взаємодіють одна з одною. Він спрямований, з одного боку, на виявлення структури, а з іншого – на розкриття цілісності системи [2].

Сходження від абстрактного до конкретного, з одночасним виявленням

загального та особливого при дослідженні джерел права в адміністративному судочинстві привело автора до розуміння пізнання джерел права в адміністративному судочинстві як системи, складової більш крупної системи. Поняття «система джерел права в адміністративному судочинстві» конкретизує поняття «джерела права в адміністративному судочинстві» у переломленні крізь призму певного національного досвіду їх застосування в юридичному процесі.

Системний підхід передбачає також врахування факторів зовнішнього середовища стосовно системи джерел права в адміністративному судочинстві, акцентування уваги не тільки на їх системі, а й на дослідженні навколишнього середовища (розвитку системи права, галузі адміністративного права, суспільних відносин).

Системний підхід до дослідження джерел права в адміністративному судочинстві дозволив виокремити елементи їх структури, з'ясувати взаємозв'язок кожного елементу структури з системою джерел права в адміністративному судочинстві. Завдяки системно-структурному методу до вивчення джерел права в адміністративному судочинстві автор отримав розуміння їх властивостей крізь призму розуміння відповідної галузі права і законодавства як системи.

Так, цей метод дозволив акцентувати, що джерела права в адміністративному судочинстві є ієрархічними формуваннями, які мають сукупність стійких взаємозв'язків між собою і відповідними інститутами адміністративного права, мають формальне закріплення у Конституції України, КАСУ, інших законодавчих і судових актах.

Завдяки системному методу автор отримав уявлення про джерела права в адміністративному судочинстві як про відкриту, складну, штучну, динамічну та концептуальну систему; дослідив джерела права в адміністративному судочинстві як систему, пізнавши їх системні зв'язки, їх взаємовплив та взаємообумовленість та застосувавши отриманні знання на практиці.

Крім того, завдяки цьому методу автору мав змогу дослідити системоутворюючі зв'язки структурних елементів джерел права в адміністративному судочинстві, зокрема:

- зв'язок між структурними елементами статті КАСУ лише в її межах;
- зв'язок між статтею КАСУ з іншою статтею чи елементом у межах того чи іншого розділу КАСУ;
- зв'язок між статтею КАСУ з іншими нормами (джерелами) права адміністративного судочинства.

Література

1. Коханюк Т.С. Системне тлумачення кримінального закону : монографія / Т.С. Коханюк. – Львів : ЛьвДУВС, 2014. – 264 с.
2. Старіш О.Г. Системологія : підручник / О.Г. Старіш. – К. : Центр навчальної літератури, 2005.